

ЗІГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ДИСЦИПЛІН

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол № 10 від
«11» червня 2025 р.

СОЦІОЛОГІЯ

СИЛАБУС

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність: С4 Психологія

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: обов'язкова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Екзамен (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>1</u>	<u>2</u>	<u>20</u>	<u>14</u>	<u>56</u>	<u>90</u>	<u>1</u>

1. Загальна інформація про викладача (лектора, асистента).

Бондаренко Микола Миколайович

Доктор філософії (PhD) з соціології, доцент кафедри загальноосвітніх дисциплін ЗФУУ

Контактна інформація: e-mail: office@usfu.com.ua

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» відводиться **90** годин – **3** кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 2 семестру на 1-ому курсі навчання.

Програма навчальної дисципліни складається з 6 основних тем.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Для успішного засвоєння дисципліни «Соціологія» студентам необхідно володіти такими знаннями, уміннями та навичками:

Пререквізити:

- Філософія" – галузь знань, що досліджує сенс буття, мислення, мораль і природу реальності.
- Загальна психологія" – наука про закономірності психічної діяльності людини, її поведінку та розвиток.

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах і практиках:

Постреквізити:

- Психологія сім'ї та подружжя – досліджує емоційні, комунікативні та соціальні процеси у взаєминах між партнерами та членами родини, а також чинники гармонії, конфліктів і розвитку сімейної системи.
- Організація наукових досліджень – використання підходів та методів соціології для розгортання кількісних та якісних досліджень.
- Клінічна психологія. Клінічна психодіагностика – врахування соціального контексту, існуючих дискурсів та прогнозування при діагностиці та лікуванні.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Соціологія» є складовою програми підготовки бакалаврів спеціальності «Психологія» і спрямований на формування поглибленого розуміння соціологічного підходу в аналізі соціокультурних чинників та прогнозуванні тенденцій і змін, що впливають на життя суспільства. Дисципліна базується на міждисциплінарному підході та поєднує соціологічні знання з царинами психології, історії, політології, культурології, статистики, стратегічних комунікацій. На вивчення курсу відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), навчання здійснюється в 1 семестрі (денна форма).

6. Призначення навчальної дисципліни.

Дисципліна «Соціологія» є комплексним курсом, спрямованим на формування у здобувачів освіти ґрунтовних знань про теоретичні засади та практичні (емпіричні) методи соціологічної науки, що є доцільними для поглибленого аналізу та прогнозування суспільних змін. Значна увага приділяється стратегіям дослідження соціального контексту, що впливає як на індивідуальний, так і на груповий чи надгруповий рівні життя людей. Навчальна дисципліна сприяє розвитку критичного мислення, аналітичних здібностей і уважності до актуальних соціокультурних сигналів, що є важливими для професійної діяльності психолога.

7. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» є формування в студентства цілісного уявлення про соціологічний підхід до вивчення й аналізу структури та закономірностей розвитку суспільства як тієї особливої системи, що має вплив на всі рівні життя людини – від індивідуального до надгрупового. Особлива увага приділяється дуальності особливостей застосування соціологічного знання з точки зору як теорії (концептуалізації), так і емпірики (практики). Курс додатково спрямований на розвиток соціологічної уяви, стратегічного мислення та соціального прогнозування.

8. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціологія» є:

- Допомогти здобувачам опанувати особливості побудови соціологічного знання задля його застосування в аналізі соціальної реальності;
- Надати студентству знання щодо основних рівнів та сфер життєдіяльності людини в соціумі;
- Навчити використовувати соціологічні підходи до системного опису та структурного аналізу суспільства;
- Сприяти розвитку соціологічної уяви задля створення актуальних прогнозів;
- Практикувати застосування соціологічних методів для аналізу соціокультурних кейсів.

8.1. У результаті вивчення навчальної «Соціологія» здобувач вищої освіти повинен

Знати:

- ключові поняття та категорії соціологічної науки;
- способи структурації соціологічного знання;
- змістові особливості основних соціологічних теорій та концепцій;
- специфіку застосування емпіричних методів дослідження.

Розуміти:

- тісний взаємозв'язок між теоретичною та емпіричною складовими соціологічного аналізу;

- доцільність застосування різних підходів та парадигм для аналізу різнорівневих структур і явищ;
- принципи побудови та розгортання соціологічного дослідження.

Уміти:

- застосовувати соціологічні теорії для опису та аналізу соціальних процесів і структур;
- підбирати дослідницькі методи відповідно до поставлених задач і обраної тематики;
- узагальнювати отриману соціологічну інформацію у висновки та рекомендації.

Мати здатність:

- критично опрацьовувати джерела соціологічної інформації;
- організовувати збір, обґрунтовувати результати та аргументовано презентувати віднайдені висновки з досліджень;
- вести практику, враховуючи соціокультурний бекграунд та ситуацію клієнта;
- застосовувати знання та методи соціології відповідно до професійних етичних настанов.

9. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Соціологія» складається з трьох основних змістових модулів і шести базових тем:

Змістовий модуль 1. Соціологія як наука про соціальну реальність.

Тема 1. Соціологія як наука.

Тема 2. Суспільство як соціальна система.

Змістовий модуль 2. Ключові теорії та методи соціології.

Тема 3. Соціологічна думка 19-21 ст.

Тема 4. Організація соціологічних досліджень.

Змістовий модуль 3. Розмаїття рівнів життя та діяльності людини.

Тема 5. Особистісний та груповий виміри життя людини.

Тема 6. Соціальна активність та діяльність.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви лекційних тем і практичних занять	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	пр	с.р.
Змістовий модуль 1. Соціологія як наука про соціальну реальність.				
Тема 1. Соціологія як наука.	12	4	2	6

Тема 2. Суспільство як соціальна система.	14	4	2	8
<i>Разом за модулем 1</i>	26	8	4	14
Змістовий модуль 2. Ключові теорії та методи соціології.				
Тема 3. Соціологічна думка 19-21 ст.	18	2	2	14
Тема 4. Організація соціологічних досліджень.	20	4	4	12
<i>Разом за модулем 2</i>	38	6	6	26
Змістовий модуль 3. Розмаїття рівнів життя та діяльності людини.				
Тема 5. Особистісний та груповий виміри життя людини.	14	4	2	8
Тема 6. Соціальна активність та діяльність.	12	2	2	8
<i>Разом за модулем 3</i>	26	6	4	16
Усього, годин	90	20	14	56

11. Самостійна робота студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ключові соціологічні категорії та їх зв'язок з суміжними науками.	6
2	Будова соціуму на різних етапах розвитку суспільств.	8
3	Соціологічні теорії: від позитивізму до постструктуралізму.	14
4	Програмний та статистичний виміри соціологічного дослідження.	12
5	Особливості поведінки індивідів: нові «норми» та традиції.	8
6	Належність та активність людини через призму соціологій «середнього рівня».	8
Всього		56

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Babbie E. The practice of social research. 12th ed. Belmont, CA: Wadsworth, 2010. 530 p.
2. Goffman E. The Presentation of Self in Everyday Life. Garden City, NY: Doubleday, 1959. 259 p.
3. Parsons T. The Concept of Society: The Components and Their Interrelations. *Societies: Evolutionary and Comparative Perspectives* / T. Parsons. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1966. P. 5-29.
4. Ritzer G. Sociology: A Multiple Paradigm Science. Boston: Allyn and Bacon, 1975. 234 p.
5. Smelser N. J. Handbook of Sociology. Newbury Park, CA: Sage Publications, 1988. 824 p.

6. Каменська Т. Г. Соціологічні методи (кількісні та якісні) у політологічній освіті: Навч. посіб. / Одеса: Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2024. 111 с.
7. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія: Загальний курс. Підручник. Київ: Каравела, 2004. 456 с.
8. Паніна Н. В. Технологія соціологічного дослідження: Курс лекцій [2-е вид., доп.]. Київ, 2007. 320 с.
9. Подольська Є. А., Подольська Т. В. Соціологія: 100 питань – 100 відповідей. Київ: ІНК ОС, 2009. 352 с.
10. Соціологічні та політологічні студії: Підручник для студентів вищих закладів освіти / ред. А. С. Лобанова. Київ: Каравела, 2018. 520 с.
11. Соціологія: Навч. посіб. / ред. С. О. Макеєв. Київ: «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 1999. 344 с.
12. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій: Підручник. Львів: Кальварія, 2003. 543 с.

Додаткові:

1. Beck U. Risk Society: Towards a New Modernity. SAGE Publications, 1992. 260 p.
2. Bourdieu P. The Forms of Capital. *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* / J. Richardson (ed.). Westport, CT: Greenwood, 1986. P. 241-258.
3. Goffman E. Strategic Interaction. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1969. 145 p.
4. Lasswell H. The Structure and Function of Communication in Society. *The Communication of Ideas* / L. Bryson (ed.). New York: Institute for Religious and Social Studies, 1948. P. 216-228.
5. Luhmann N. Social Systems. Stanford University Press, 1995. 627 p.
6. Mead G. H. Mind, Self, and Society: From the Standpoint of a Social Behaviorist / ed. C. W. Morris. Chicago: University of Chicago Press, 1972. 401 p.
7. Merton R. K. Social Theory and Social Structure. New York: The Free Press, 1968. 702 p.
8. Noelle-Neumann E. The Spiral of Silence A Theory of Public Opinion. *Journal of Communication*. 1974. Vol. 24, Iss. 2. P. 43-51.
9. Parsons T. The System of Modern Societies. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall. 1971. 152 p.
10. Strauss A., Corbin J. Basics of Qualitative Research: Grounded Theory Procedures and Techniques. Newbury Park, CA: Sage Publications, 1990. 270 p.
11. Бабенко С. Соціологія і соціологи у глобальному вимірі (коментар учасника XVII світового конгресу із соціології Міжнародної соціологічної асоціації «Соціологія в русі»). *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2010. № 4. С. 196-206.
12. Бондаренко М. Плани на майбутнє, або Для чого соціологам знати стратегію. *Соціологія та сучасні соціальні трансформації: Матеріали XVI Міжнародної конференції студентів та молодих науковців* (КНУ імені Тараса Шевченка, 17 листопада 2023 року). Київ: «Наукова столиця», 2024. С. 142-143.

13. Бондаренко М. М. «По поняттях»: Визначаючи соціологічний зміст терміна «стратегія». *Габітус*. Одеса: Гельветика, 2024. № 57. С. 33-37.
14. Бондаренко М. Приречені на соціологію, або Нелінійна інструкція про те, як не розгубити хист, зміст і фокус у часи нестабільності. *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2023. № 4. С. 170-173.
15. Бурдьє П., Вакан Л. Рефлексивна соціологія / пер. з англ. А. Рябчук. Київ: Медуза, 2015. 224 с.
16. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / пер. О. Погорілий. Київ: Основи, 1998. 534 с.
17. Габермас Ю. Дії, мовленнєві акти, мовленнєві інтеракції та життєвий світ. *Комунікативна практична філософія: підручник* / А. М. Єрмоленко. Київ: Лібра. 1999. С. 287-324.
18. Гіденс Е. Соціологія / пер. В. Шовкун, А. Олійник; ред. О. Іващенко. Київ: Основи, 1999. 726 с.
19. Макеєв С. Соціальні інститути: класичні тлумачення й сучасні підходи до вивчення. *Соціологія: Теорія, методи, маркетинг*. 2003. № 4. С. 5-20.
20. МакКвейл Д. Теорія масової комунікації / пер. з англ. О. Возня, [ІІІ] Г. Сташків. Львів: Літопис, 2010. 538 с.
21. Соціологія: терміни, поняття, персоналії: Навч. Словник-довідник / ред. В. М. Піча. Київ: Каравела; Львів: Новий Світ-2000, 2002. 480 с.
22. Судаков В. І. Теоретичний синтез в соціології як рефлексивний процес та логіко-гносеологічна процедура. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки*. 2019. №4 (43). С. 4-12.

Інформаційні ресурси:

1. Crash Course Sociology Series: https://www.youtube.com/playlist?list=PL8dPuuaLjXtMJ-AfB_7J1538YKWkZAnGA
2. International Sociological Association's (ISA) resources: <https://www.isa-sociology.org/>
3. International Sociological Association's (ISA) forums, podcasts and media library: <https://www.youtube.com/user/isasociotube/videos>
4. Ho R. «Bourdieu, On Taste» Series: <https://www.tiktok.com/@maisonrickie/playlist/Bourdieu%2C%20On%20Taste-7574868712646298389>
5. Всеукраїнський соціологічний часопис «СВОЄ»: <https://svoye.wordpress.com/>
6. Дослідження Kantar Ukraine: <https://www.kantar.com/ua/>
7. Дослідження Київського міжнародного інституту соціології: <https://www.kiis.com.ua/>
8. Дослідження соціологічної групи «Рейтинг»: <https://www.ratinggroup.ua/>
9. Інститут соціології Національної академії наук України: <https://isnasu.org.ua>
10. Подкаст «Аналітичний центр» від агенції Cedos: <https://cedos.org.ua/category/podcast/>
11. Портал Соціологічної асоціації України: <https://sau.in.ua/>

12. Серія «Школа соціології» від Ліцею ЯСНО:

https://www.youtube.com/playlist?list=PLGRqp4zqvC9XHOAMGOFiiB_05rN7kdq2w

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, виступ з доповіддю, захист презентацій.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ “**ВІДМІННО**” отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, володіє різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ “**ДОБРЕ**” отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ “**ЗАДОВІЛЬНО**” отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навиків або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ “**НЕЗАДОВІЛЬНО**” отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навики.

Бали за поточну успішність прив’язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі.

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни Fx, F ("2") виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx ("2") виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Здобувачі освіти які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), мають **пройти повторне навчання з відповідного розділу**. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов’язаний дотримуватися обов’язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;

- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;
- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.
- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.